

5356

Z A Ł A C Z N I K
Deklaracja polska N 3.

Przyjmując do wiadomości zmianę stanowiska Rządu Litewskiego co do wycofania jego wojsk z terytorjów polskich, Delegacja Polska oświadcza ze swej strony, że przekroczenie przez wojska polskie linii 8 grudnia 1919 r. na terenie byłej gubernji Suwalskiej zajętych dawniej przez wojska litewskie było wywołane li tylko przez ujawnioną kilkakrotnie ze strony Rządu Litewskiego niechęć poszanowania nietykalności ziem Rzeczypospolitej oraz naruszanie przez Litwę stanu neutralności w wojnie polsko-sowieckiej, które było i jest zadokumentowane szeregiem faktów.

Stwierdzamy, że Rząd Polski zawsze szanował linię demarkacyjną i jest gotów dać swoim wojskom rozkaz uszanowania linii 8 grudnia na terenie Suwalszczyzny, który był dawniej zajęty przez wojska litewskie. Ponieważ jednak stosunek Rządu Litewskiego do Polski wyrażał się nietylko w okupacji części polskiej Suwalszczyzny, ale również w naruszaniu stanu neutralności w wojnie polsko-sowieckiej, przeto widzimy się zmuszeni obie sprawy traktować w łączności.

Od samego początku ofensywy bolszewickiej, która załamała się pod Warszawą, zachowanie się Rządu Litewskiego ułatwiało sytuację armji sowieckiej i było nieprzyjazne wobec Polski.

Rząd Litewski zawarł traktat z rządem sowieckim nietylko bez uwzględnienia praw i interesów Polski, ale bez jej wiedzy. Traktat ten był wyraźnie skierowany przeciwko Polsce, gdyż został podpisany w chwili ciężkiej walki Polski z Rosją Sowiecką i zawierał dodatkowe klauzule, ułatwiające znacznie działania wojenne armji czerwonej przeciw Polsce.

Rząd Polski nie uzna z góry ani jednego z punktów tego traktatu i uważa go za nieistniejący.

W konsekwencji powyższego Rząd Polski przestrzega Rząd Litewski przed stosowaniem jakiegokolwiek bądź represji w stosunku do ludności ziem objętych przez Litwę na podstawie traktatu

z bolszewikami, za wypowiedanie się jej za przynależnością do tego lub innego państwa. Ludność ta nie miała dotychczas możności wyrażenia swej woli i jej poczucie państwowe nie może być krępowane, jak długo losy ziem przez nią zamieszkałych nie będą sprawiedliwie i ostatecznie zdecydowane.

Rząd Litewski winien rozumieć całą powagę tego położenia i uwzględnić należycie fakt, że dopóki układ ostateczny pomiędzy Polską a Litwą nie będzie zawarty, Polska zmuszona będzie bronić praw tych, którzy bez ich zgody albo bez zgody na to Polscy byliby wcielani w poczet obywateli litewskich na podstawie nieznanym Polsce układów.

Nie wdając się w ponowne wyliczanie faktów świadczących o niewypełnianiu przez Rząd Litewski elementarnych warunków neutralności, stwierdzamy, iż Rząd Polski gotów jest wierzyć, że w wielu wypadkach postępowanie Rządu Litewskiego nie było wyrazem jego złej woli, lecz rezultatem słabości wobec przewagi sił Rosji Sowieckiej, aczkolwiek, musimy to zaznaczyć, zachowywanie się władz litewskich np. podczas okupacji Suwalszczyzny nosiło niestety wyraźne oznaki nieprzyjaznych względem Polski zamiarów.

Naczelne Dowództwo Wojsk Polskich, ograniczając się w swych działaniach do najbardziej ostatecznych konieczności, starannie unika dotąd boju z armją litewską, nieraz nawet ze szkodą dla własnych wojsk np. nie szliśmy na Merecz Orany, pomimo, że drogi były tam lepsze, nie szukaliśmy zupełnego rozbicia wojsk litewskich pomimo, że było to dla nas łatwe i wobec wrogiego zachowania się ich z punktu widzenia czysto wojennego wskazane - ograniczyliśmy się dotąd mechanicznem usuwaniem na bok wojsk litewskich i na terenach Suwalszczyzny, leżących poza linią 8 grudnia 1919 r. nie naruszyliśmy ani administracji ani instytucji rządowych litewskich.

Powołując się na zaznaczoną w przeciągu całego czasu istnienia Rzeczypospolitej chęć przyjaznego sąsiedzkiego współżycia, gotowi jesteśmy i nadal przy działaniach wojennych przeciw bolszewikom nie wyciągać naturalnych konsekwencji z łamania przez Litwę neutralności a nawet współdziałania z bolszewikami.

Oświadczamy przeto, że wojska Rzeczypospolitej ze względu na operacje wojenne przeciw bolszewikom zajmą linię Orany-Bastuny. Jeżeli na tej linii znajdują się wojska litewskie, Rząd Litewski ma możliwość usunąć je zawczasu, aby uniknąć niepotrzebnych nieporozumień i starć.

Zastrzegamy jednak, że z chwilą, gdyby na terenach, poza tą linią położonych, znalazły się wojska bolszewickie, zmusi to nas do pozostawienia sobie zupełnej swobody działania.

Co do Suwalszczyzny, to na jej terenie od granicy Prus Wschodnich do wpadnięcia rzeki Czarnej Hańczy do Niemna, wojska polskie staną na linii wyznaczonej uchwałą Rady Najwyższej z dnia 8 grudnia 1919 r. Dalej wojska polskie zajmą linię wzdłuż Niemna do Merezca i dalej w kierunku na Orany, wszystkie wymienione miejscowości włącznie.

Rząd Litewski natomiast przystanie na to, aby linja kolejowa Suwałki-Simno-Olita-Orany była używana przez władze polskie.

Pozostawiając omówienie innych spraw dalszemu ciągowi rokowań, Delegacja Polska wyraża przekonanie, że powyższy stan rzeczy winien być przyjęty jako prowizorium do czasu zawarcia ostatecznego układu pomiędzy Polską a Litwą i wyraża nadzieję, iż niniejsze oświadczenie będzie przyjęte przez stronę przeciwną jako dowód szczerej chęci osiągnięcia na konferencji w Suwałkach pomyślnych rezultatów.

Delegat Naczelnego D-wa
Wojsk Polskich

H. Mackiewicz

Delegat Ministerstwa Spraw
Zagranicznych

H. Łukasiewicz

Suwałki,

dnia 1 października 1920 r.

Ja wykonałem W. Pielon

